



<https://www.biodiversitylibrary.org/>

**Det Kongelige Danske videnskabernes selskabs skrifter.**  
København.

<https://www.biodiversitylibrary.org/bibliography/7155>

**ser. 4, no. 2 (1826):** <https://www.biodiversitylibrary.org/item/47828>

Page(s): Title Page, Text, Text, Text, Page 16, Page 17, Page 18, Page 19, Page 20, Page 21, Page 22, Page 23, Page 24, Page 25, Page 26, Page 27, Page 28, Page 29, Page 30, Page 31, Page 32, Page 33, Page 34, Page 35, Text, Text, Text, Text, Text, Text

Holding Institution: MBLWHOI Library  
Sponsored by: MBLWHOI Library

Generated 25 May 2021 3:32 AM  
<https://www.biodiversitylibrary.org/pdf4/131571800047828.pdf>

This page intentionally left blank.

D E T

KONGELIGE DANSKE

VIDENSKABERNES

S E L S K A B S

NATURVIDENSKABELIGE OG MATHEMATISKE

AFHANDLINGER.

---

ANDEN DEEL.

---

MED 20 KOBBERTAVLER OG 2 KORT.

---

KIÖBENHAVN, 1826.

TRYKT I HARTV. FRID. POPPS BOGTRYKKERIE.

FORTSÆTTELSE

AF

NYE ZOOLOGISKE BIDRAG

VED

*OTHO FABRICIUS,*

RIDDER AF DANNEBROGEN,

BISKOP, DOCTOR OG PROFESSOR THEOLOGIE OG SOGNEPRÆST VED VOR  
FRELSERS KIRKE PAA CHRISTIANSHAVN.

---

FORELÆST DEN 1<sup>STE</sup> JUNI 1820.

FORTSETTELSE

NYE ZOOLOGISKE BIDRAG

OTHO FARRAND

PROFESSOR I ZOOLOGI OG ANATOMI  
PÅ UNIVERSITETET I COPENHAGEN

TOMT 134

## VI.

### *Nogle lidet bekjendte og tildeels nye Flad-Orme (Planarice.)*

Blandt *Blöddyrene* (*Mollusca*) er *Flad-Orme-Slægten* en af de rigeste paa Arter. Jeg har tilforn havt Lejlighed at tilføie nogle nye Arter \*), og jeg tillader mig nu at beskrive nogle flere, som siden ere opdagede. Ere de end ikke alle ganske nye, og maaskee nogle endog beskrevne i udenlandske Skrifter, de vides dog ikke i vort Fædreneland at være bekiendte, og kunne med Föie regnes blandt de sieldnere.

1ste Art kaldet *Planaria Gulo* (*Slug-Fladormen*) af *Müller* \*\*), er vel ikke nye, men for at faae den noget nöjere beskreven, da der mangler noget væsentligt i den

---

\*) Hvis Beskrivelse findes, saavel i min *Faun. Grönl. Spec.* 303-305. 307. 308. 310. 311, som i *Naturhist. Selsk. Skr.* 4de Bind 2det H. p. 52. Tab. XI.

\*\*\*) I hans *Hist. Verm. Terr. et Fluvial. Spec.* 182. og *Prödr. Zool. Dan. Spec.* 2675, hvorefter den under samme Navn findes anført i *Gmelins Syst. nat.* p. 3087. n. 5.

*Müllerske* Beskrivelse, og for tillige at give en Figur deraf, som endnu ikke haves, vil jeg her begynde med den.

Dens Størrelse og Udseende er for det blotte Öje kun som en liden bevægelig hvidagtig Streg, men det bevæbnede seer et langstrakt, nedtrykt eller meget fladbuglet, gjennemsigtigt Legeme, fortil afstumpet, og mod Bag-Enden tilspidset; forresten næsten jevnbredt. Indvendig viser sig Ormen selv igjennem en Mængde smaa Korn, der ligesom udgiöre dens Substants. Randen heel omkring er klar og tærnet med meget fine Tverstriber. I Forenden vise sig Mund-Redskaberne ved 2de jevnsides löbende gjennemskinnende Streger, som et Mund-Rör, og derfra löber igjen en crystalklar Mad-Pibe hen til Mave.

Denne Mave er afgang, rummelig og mörk, især naar den er fuld af Föde. *Müller* vil have seet den indsluge Infusions-Dyr, som han melder baade i sin *Hist. Verm.* l. c. og i Nye Saml. af Vidensk. Selök. Skr. 2 D. p. 248, hvilket har givet Anledning til dens *Navn*.

Den væsentlige Fejl ved hans Beskrivelse, er at den er bleven regnet blandt de Öjelöse; thi den har dog virkelig Öine, skjönt disse vanskelig opdages, som 4 sortagtige Prikker ved bageste Ende af Mundröret, nemlig: 2 paa hver Side; hvert Par tæt ved hinanden, men ligesaa langt fra det 2det Par, som fra Side-Randen; den maae altsaa regnes til de 4öjede. Den Plet, hvorpaa disse Öine sidde helte, er bevægelig. Derfor synes Öinene selv af bevæges med den.

Naar Ormen fremskrider, böjes Bag-Enden ind og ud.

Man finder den med *Fryndse-Fladormen* (*Planaria ciliata*) \*) i færske Vande under *Andemaden*.

Tab. 1. Lit. A. Fig. 1. viser den meget forstørret, med fuld Mave og indtrykket Forende.

Fig. 2. ligesaa neden fra, med böiet Bagende og tom Mave.

2 den Art kunde man kalde *Planaria appendiculata* (*Bihæng-Fladorm*) og give den denne Diagnose: *Planaria elongata, subpellucida, postice in appendiculam ciliatam dilatabilis.*

Denne er en nye Art. Jeg vil her give dens Beskrivelse næst efter foregaaende, fordi den har saameget ligt med den, at man kunde fristes til at ansee den for en Artforandring af samme; jeg anseer den for en egen Art, da den mangler Öine, som paa ingen Maade kunde opdages, med mindre man skulde regne en mørk Plet dertil, som findes paa hiins Öiested. Desuden skiælnes den: a) Ved Forenden, som er mindre stump; b) ved en mindre tilspidset Bagende, der tillige kan udbrede sig til et Bihæng, forsynet med korte butte Fryndser i Randen, bag og til Siderne; c) ei heller er den truffen at sluge infusoriske Dyr.

Den er funden i Strandvand; men efter 2 Dages Bevægelse i en Kopfuld af samme, forsvandt den.

Tab. 1. Lit. B. Fig. 1. viser den meget forstørret i sin sædvanlige Stilling.

---

\*) Müll. Prodr. 2674.

Vid. Sel. phys. Skr. II Deel 1823.



Fig. 2. ligesaa med sit udbredte og fryndse-  
de Hale - Bihæng.

3die Art vil jeg kalde *Planaria vulgaris* (den almindelige gemene Fladorm) baade med Hensyn til dens Opholds-  
sted og dens slette og rette Udseende. Ogsaa til denne finder jeg intet *Synonym*, uden det maaskee kunde være *Hirudo invisibilis Aldrovandi Insect. 7. p. 722*, men der angives for lidet til Skiælnemærke til at kunne dømme noget sikkert herom; altsaa rimeligt at ansee den for en ubekjendt Art, hvis *Charact.* kunde være: *Planaria elongata, sinuata, pallide lutea, antice hyalina obtusa, postice acuminata.*

Forenden er klar og but og Öine findes ikke paa den. Madpiben opdages vanskeligen med det væhnede Öie, dog synes den neden under ved Nedslugningen at danne en liden Grube. Indvoldene ere bleggule og ligesom deelte i 2de Maver ved en Indknibning; i disse blive ved Dyrets Bevægelse smaa Korn bevægede op og ned uden Orden. Halen er ogsaa klar, men tilspidset. Ingen Fryndser kunde opdages paa nogen Deel af Ormen, end ikke da Vanddraaben udtörredes. Bevægelsen var som sædvanlig hos andre.

Den forekommer i stillestaaende Gröftevand, under Andemad og andre Vandplanter.

Den forplanter sig ved Deling, thi nogle Gange saaes 2de at hænge ved hinanden efter Længden, og Begyndelsen til Delingen var öiensynlig ved Indsnittet paa begge Sider. Eet Exemplar saaes, paa hvilket Halen var stump, ventelig formedelst nylig fuldendt Deling.

Tab. 1. Lit. C. Fig. 1. viser den meget forstørret.

Fig. 2. ligesaa under dens Deling.

4de Art kalder jeg efter dens Farve *Planaria virens* (den grønlig Fladorm). Jeg finder den ei tilforn beskrevet; thi den er meget forskiellig fra *Pl. viridis* \*), og kunde gives den specifique Character: *Planaria oblonga, virens margine hyalino.*

Den er for det blotte Öie usynlig, og kan kun med Forstørrelsesglas bemærkes. Da forekommer den Öiet som flad og aflang, med afknebnede Ender, kun bag til lidt mere spids end for til. Overalt er den lysegrön formedelst de indvendige gennemskinnede grønlig Korn, der paa nogle Steder vise sig mere tæt pakkede og derfor der mørkere end paa andre Steder. Randen er lys og foran sees 2 meget korte klare Striber, der maa skee ere Madpibens Siderande. Omtrent i Midten ligger en mørkere grön Kugle paa skraa, der ventelig er Maven. Öine har den ikke.

Den blev funden, som adskillige andre, imellem Andemad.

Tab. 1. Lit. D. viser den meget forstørret.

5te Art. *Planaria grisescens* (den graalige Fladorm), af dens graa Farve saaledes med Föie at kalde. Denne er ligesaa lidet bekjendt, som næstforegaaende, og bliver at specificere: *Planaria oblonga, oculis binis lineæ dorsali adnatis.*

---

\*) Müll. prodr. 2684.

Den er næsten af samme Størrelse og Dannelse, som næstforegaaende, og, da den findes paa samme Sted, skulde man snart fristes til at ansee den for en Afart deraf, dersom den ei havde Öine, hvilke hiin mangler; dog er den noget smalere i Forenden, hvor en hvid Strækning sees; fra den mørkere Ende fortsættes en smal Streg langs Midten, som deler det hvide i 2de lige Dele. Tæt ved denne Streg ligger paa hver Side en meget liden sort Öieprik, temmelig langt fra Spidsen. Det övrige af den langagtige Krop er opfyldt med graalige Prikker og mærket foran med en hvidagtig Blæreplet.

Tab. 1. Lit. E. viser den meget forstörret.

6te Art kalder jeg *Planaria 4punctata* (den 4punktete Fladorm). Den er ogsaa nye, og kunde specificeres: *Planaria elongata subgrisea, antice puncto nigro.*

Den kan got sees med blotte Öine, er oven til buglet, nedentil næsten flad, og 6 Gange længere end bred, jevnbred til mod Enderne, hvor den er lidt smalere tilrundet. Farven heel igjennem graalig, undtagen den forreste Ende, der er hvid og gjennemsigtig. I dette hvide sees med blotte Öine en sort Punkt, men for det bevæbnede viser sig en sort Tverstreg, sammenlöben af 5de Prikker og bag samme den omtalte sorte Punkt. For vist kan det ikke bestemmes, at disse Punkter ere Dyrets Öine, men andensteds findes de ikke, og dog kan det neppe paatvivles, at det jo maae have dem, saasom det idelig med Forenden sees at efterjage andre smaa Dyr. Neden til sees en dunkel Mundaabning.

Den findes ikke saa sielden i Strandvandet paa *Ulva Linza*.

Tab. 1. Lit. F. viser den temmelig forstørret.

7de Art. *Planaria unipunctata* (den eenpunktede Fladorm). Denne finder jeg heller ingensteds ommeldt, maae altsaa ansee den for ny, og vil give den følgende Diagnose: *Planaria elongata, teres, antice acuminata, postice alternatim dilatabilis.*

Den er 2 Linier lang og  $\frac{1}{3}$  Linie bred. Kroppen trind, graalig, tilspidset i begge Ender, dog bliver Bagenden under Bevægelsen vexelviis fladtrykt og udbredt og strax igjen tilbagetrukket til sin forrige spidse Figur. Forenden forkorter den ogsaa jevnlig. Midterdelen er indvendig opfyldt med mørke Gryn, og i Midten af den forreste lysere Deel sees en glindsende Punkt eller en liden Ring med en lys Kjerne; i andre fandtes en sort Punkt eller 2 meget smaa Punkter hinanden saa nær, at de syntes kun at være een eneste. Eet Exemplar fandtes mærket med en Vorte paa den ene Side, som dog forsvandt under Forstørrelsesglasset. Mod Halen saaes 2de hvidagtige tönndeformige rynkede smaa Legemer, hvilke Dyret søgde at udtrykke, og da saaes Bagenden at aabne sig vidt; det Legeme, som var Aabningen nærmest, og midt efter Længden, blev fremstødt, viisde en viid Aabning som en Tarm, men strax blev samme tilbagetrukket inden for Dyrets Legeme. Mon derfor disse smaa tönndeformige Dele vare dets Fostere? Foran disse vare 3 lyse Punkter i en skiev Linie.

Den skyder hastig frem, saa at den hvert Öieblik kommer af syne.

Er jevnlig truffen i Strandvand ved *Ulva Linza* og *intestinalis*, især i August, September og Januarii Maaneder.

Tab. 1. Lit. G. Fig. 1. viser den i naturlig Størrelse.

Fig. 2. meget forstørret udstrakt } begge med  
Fig. 3. mere sammentrykt } Ringe.

Fig. 4. ligesaa udstrakt med de 2de Punkter.

Fig. 5. Samme med udbredt Hale.

Fig. 6. Samme med de 2de tønndeformige  
smaa Legemer i Bagdelen og de 3de  
lyse Punkter.

Fig. 7. Bagenden med det ene Legeme frem-  
stødt.

8de Art. *Planaria crenata* (den kiervede Fladorm).

Denne er vel beskrevet af Müller \*), men ingensteds af-  
billedet, saavidt jeg har kunnet bringe til Kundskab, hvilket den  
dog fortjente, som en af vore smukkeste Fladorme; jeg vil  
derfor med vedföiet Afbildning söge at fuldstændiggjøre dens  
Beskrivelse.

Dens aflangrunde, noget ægformige Krop er meget flad,  
og hele Omranden kiervet. Af Farve er den bleghvid mod Ud-  
kanterne, men mørkladen langs Ryggen, og igjennem den  
mørkladne Strækning gjennemskinner, baade fra Ryg og Bug,  
Indlemmer som graaeformige Straaler til begge Sider af en  
Længde-Stribe i Midten. Denne Længde-Stribe sees dog kun  
tydelig fra Bugen, og er mørkere end det övrige Brune, og  
mærkes at dele sig i Midten og at indringe en aflang hvid Plet,

---

\*) I hans *Verm. terr. et fluu.* I, 188 og anføres saavel hos ham i *Prodr.*  
*Zool. Sp.* 2690, som hos *Gmelin* i *syst. nat.* p. 3091. n. 23.

som bag ud bliver spidsere, og tillige viser sig fra Rygsiden. Noget fremmelig i den hvide Plet er en liden Ring, som vanskelig opdages. Bagenden er tilrundet, men i Forenden viser sig en smalere firkantet hovedlignende Fremragning med 2 sorte Öienprikke oven til.

Den findes i store færske Söer.

Tab. 1. Lit. H. Fig. 1. viser den i naturlig Störrelse fra Ryggen.

Fig. 2. forstörret fra Ryggen.

Fig. 3. ligesaa fra Bugen.

9de Art. *Planaria limacina* (Snegle Fladormen), saaledes kaldet, fordi den har megen Lighed med de nögne Snegle.

Den hörer blandt de zöiede og er en nye Art, som synes at forene *Snegle-Slægten* med *Fladorme-Slægten*, thi den har, som Sneglene, et poröst Legeme, og en flad fremdrage- lig Fod under Bugen; men Öinene oven paa Kroppen og Hornenes Mangel, samt alt det övrige, er som paa Fladormene. Allermeest ligner den Dyret i *Akera bullata* \*) baade i Skikkelse og Lader, og kan regnes til de *Limaces acornes*, som Müller \*\*) omtaler, at Naturen har frembragt ved Siden af *4cornes* og *2cornes*. Man kunde adskille den med den specifique Character: *Planaria oblonga, dorso gibbo, antice obtuse-quadrate, postice acuminata, ventre plano productili.*

Den er neppe 2 Linier lang og  $\frac{1}{2}$  Linie bred. Har et blödt og poröst Legeme, som fortil er nedtrykt og but,

\*) Zool. Dan. 2. p. 40. T. 71. Fig. 4. 5.

\*\*) L. c.

noget indtrykt, og har paa hver Side lige ud for Öinene en liden Bugt, dannende ligesom et Hoved. Bag Öinene hæver og udbreder Kroppen sig, som omsider igjen afknibes til en spids Hale. Ryggen er buglet og rynket. Bugen er derimod glat og flad, dannet som en Sneglefod at skride frem paa, og i Forranden, som kan strækkes uden for Kroppens Overdeel og igjen trækkes tilbage, er den fiint fryndset. Omtrent paa den 4de Deel af Ormens Længde, for fra regnet, sees fortil 2 sorte Öienpunkter, lige vidt fra hinanden og fra Sideranden. Af Farve er den forskjællig, thi nogle ere mørke overalt paa Ryggen og især tæt bag Öinene og kort för Halen, bruunladne; andre ere grønagtige, graae, og have foran paa den hovedlignende Deel 2de store aflange hvide Pletter, i hvis Bagdeel Öinene have deres Sted; Andre have desuden en hvid Tverstribe midt over Ryggen og en ligedan Længdestribe derfra hen til Halespidsen, hvorved dannes ligesom et Kors; alle disse have hvide Prikker i det mørke, som synes at danne Rynkerne. Sjelden forekomme de sorte eller mørkeblaa med 2 hvide Hovedpletter og gjennemsigtig Hale; men paa alle Afarter er Bugen hvid.

Den findes i Strandvandet især paa *Conferva polymorpha*.

Tab. 2. Lit. 2. Fig. 1. viser den i naturlig Størrelse.

Fig. 2. forstørret fra Ryggen med Foden fremstødt.

Fig. 3. ligesaa den hvidplettede.

Fig. 4. ligesaa den hvidkorsede.

Fig. 5. ligesaa fra Bugen.

Fig. 6. den sorteblaa Afart.

a. naturlig Størrelse.

b. forstørret.

10de Art. *Planaria gibba* (den puklede Fladorm).

Denne er ogsaa nye og maae regnes til de zöiede; den er meget mærkelig i sin Skikkelse fra alle andre, og kunde bestemmes saaledes: *Planaria antice depressa crystallina, postice gibba, cauda papillari.*

Den er en af de almindeligste, og neppe synlig for det blotte Öie. Kroppen er aflang, og den forreste Halvdeel fladtrykt, jevnbred, og smallere end den bageste, lys og meget gjennemsigtig; den bageste Halvdeel derimod meget puklet, fyldt med dunkle smaa Gryn, og endes bagtil med en liden spids Vorte. Noget fra den butrunde Forende sees to smaa sorte Punkter; disse ere Öinene, som ere lidt langstrakte, og hvert synes igjen sammensat af 2de Prikker. Hos Öinene sees en tverlöbende Canal, som er Mundaabningen, den skinner igjennem neden fra; derfra sees og Madpiben löbe hen til den. Naar den holder sig stille, sees inden for den forreste Rand Tegn til Fryndser, som bevæge sig hid og did.

Den findes i Strandvandet og dens Bevægelse skeer hurtig ved at udstrække og svinge Forenden snart til höire, snart til venstre Side.

Tab. 2. Lit. K. Fig. 1. viser den udstrakt } begge meget  
2. sammentrukken } fortörrede.

11te Art. *Planaria cruciata* (Kors-Fladormen).

Ogsaa denne er nye og meget mærkværdig i sin Skikkelse. Den hörer blant de 4öiede og kunde specificeres saaledes:

*Vid. Sel. phys. Skr. II Deel 1823.*

D



*Planaria oblonga, ciliata, antice supra cruce obscura signata, postice in caudulam angustata.*

Den sees med blotte Öine kun som en liden Punkt, har et aflangt Legeme, oven til puklet, fortil stumpt afrundet, ellers jevnbredt indtil den afknebne Hale, der viser sig som en stump Vorte. Ormens Midte er hvidladen, men for og bag er den tegnet med et mørkebruunt Gitterværk. Fra Forenden strækkes 2 mørke Skraalinier over Kors henimod Öinene. Disse Öine sidde  $1\frac{1}{3}$  af Længden bag Forenden, som 4 sorte Punkter, nemlig 2 og 2 efter Længden, lige vidt fra hinanden og fra Sideranden. Den har fine Fryndser, i det mindste paa hele Omkredsen.

Den findes ogsaa i Strandvandet paa Tang.

Tab. 2. Lit. L. viser den meget forstörret fra Ryggen.

12te Art. *Planaria excavata* (Den udhulede Fladorm).

Ogsaa nye, og maae regnes blant de öienlöse. Den er hverken afde störste eller mindste, dog opdager man den ikke let formedelst dens store Gjennemsigtighed. Dens *Charact. specific.* kunde være. *Planaria oblonga, excavato-triqretra, ciliis minutissimis cincta.*

Legemet er aflangt, gjennemsigtigt, fuldt af smaa gjennemskinnende Gryn, i begge Ender stumpt tilrundet, dog meest i Bagenden, oventil udhulet, nedentil kjöldannet; derfor ligesom 3kantet. I forreste Deel er den mærket med en lys Kugle, og bag Midten med en anden ligedan men mindre kjendelig. Meget korte klare Fryndser findes i det mindste paa hele Omranden, og give hos den levende Billedet af strömmende Vand,

men hos den döde en Glands, som vanskelig formedelst Haarenes Klarhed og Korthed lader sig afbilde.

Den findes i Strandvand, og bevæger sig ved sagte Fremgliden og Vanken af og til.

Tab. 2. Lit. M. viser den forstørret ovenfra a) Forenden. b) Bagenden.

15de Art. *Planaria flexuosa* (Bugt-Fladormen).

At denne har været Müller bekjendt, sees af hans *Addenda* til *Prodr. Zool.* p. 282, hvor han under No. 2682. specificerer den saaledes: *Planaria elongata*, *depressa*, *æqualis*, *postice truncata*, men da han ei videre har beskrevet den, jeg ei heller har fundet andre Skribentere omtale den (med mindre man hertil skulde regne *Gleichens* Infusions-Thierchen p. 152. t. 29 f. 4. 5.) saa vil jeg her gjøre den mere bekjendt.

Den hörer til de öienlöse, og er usynlig for det blotte Öie, men for det bevæbnede sees den 20 Gange saa lang, som bred, næsten jevnbred overalt, fortil lidt smallere afrundet. Den har et fladt og slattet Legeme, der paa mange Maader lader sig böie. Farven er guulagtig; allevegne er den giennemsigtig, og vises indvendig fyldt med smaa Gryn; den allerbageste Strækning er dog klarskinende hvid, og synes stribet, men ved mere Forstørrelse gittret. Foran sees neden til meget smaa klare Fryndser, som ogsaa i Dödens Kamp strække sig til  $\frac{1}{3}$  hen paa Kroppen.

Dens Gang skeer ved langsom Fremskriden, ligesom hos Sneglen, og ved Kroppens forskjellige Böininger; undertiden forkorter den Forenden, maaskee ved at trække Vand til sig; undertiden ogsaa, især naar Vandet begynder at mangle, frem-

vælder den sig med hele Kroppen, og kan ellers give sig i Vandet foranderlige Skikkelser ved Bugter og Slyngninger.

Denne Orm kom, for endeel Aar siden, talrig tilsyne i Vand af Grøfterne, efterat Vandet var gjemt i 3 à 4 Uger, og udholdt at leve i Maanederne November, December og Januar.

De Unge ere crystalklare og hvide, og sees som meget smaa imellem de længere guulagtige ældre.

Naar en Draabe Strandvand bliver tilöst, faaer den strax Krampetrækninger, især i Bagenden, döer da om föie Tid, og oplöses i smaa Kugler.

Tab. 2. Lit. N. Fig. 1 og 2. viser den meget forstörret  
meer og mindre udstrakt.

Fig. 3. 4 og 5. ligesaa i forskjællige Bugter og Slyngninger.

14de Art. *Planaria nigricans* (den sortagtige Fladorm).

Den hörer til de zöiede, og er af mig ikke fundet omtalt hos nogen anden Skribent, jeg vil derfor bekjendtliggjøre den under den fölgende *Specifque Character*: *Planaria ovato-oblonga, nigro-fusca, postice acuminata.*

Den har et ægformigaflangt Legeme, som er bugtet, og bag til spidst, af Farve dunkelt sortebrunt. Öinene ere vanskeligen at faae i sigte, dog opdages de efter lang Jagttagelse, som to sorte Puncter foran i det mörke. Til Indvolde sees intet Spor formedelst dens Mörkhed.

Dens Bevægelse skeer som andres ved Fremskriden.

Tab. 2, Lit. O, viser den noget forstörret.

15de Art. *Planaria heteroclita* (Den afvigende Fladorm).

Denne hörer blandt de öienlöse, og kunde gives følgende *Charact. specific.*: *Planaria elongata teres, antice et postice obtusa.*

Navnet *Fladorm* (*Planaria*) passer ikke ret synderlig paa denne Orm da den er cylindrisk og ligner mere en *Larve*, men i Natur og Bevægelse kommer den Fladormen, især *Pl. vulgari* (5die Art) og *flexuosæ* (13de Art) nærmest, dog bugtes den aldrig som denne; ei heller fortyndes den bag til, som hiin, men udbredes ei heller i Bagenden, som *Pl. unipunctata* (7 Art.).

Legemet er for det blotte Öie usynlig; for det bevæbnede viser det sig fyldt med graa Gryn, trindt, linieret og lige udstrakt og allevegne af lige Tykkelse; undertiden sammenrynkes det dog noget, i begge Ender er det but og lige bredt. Tæt bag Forenden sees, dog med Möie, en liden Bugt paa begge Sider; derefter midt i forreste Strækning en liden ægformig klar Plet, der maaskee er Tegn til den underliggende Mundaabning. En klar smal Stribe löber og som en Indvold gjennem det hele Legeme, og paa begge Sider sees efter hele Længden, i ulige Frastand, enkelte mørke Kugler, maaskee Dyrets Æg.

Den findes meget sielden i fersk Vand mellem Andemaden.

Tab. 2. Lit. P. Fig 1. viser den meget	} a. Forenden. b. Bag-
forstörret udstrakt	
Fig. 2. ligesaa sammen-	} Plet. d. Længde-
trukken.	
	} ke Kugler.

16de Art. *Planaria Leucophræa* (Den randhaarede Fladorm).

Denne vides ei heller bekjendt, og maa regnes til de zöiede, og blandt de mindste, da den vanskelig sees med blotte Öjne og som en meget liden Prik. Den kunde gives den *specifique Character: Planaria ovata, ciliata, antice attenuata, postice dilatato-rotundata.*

Ormen er ægformig, foran noget smallere end bag til, i begge Ender dog butrund, men meest i Bagenden. Allevegne er den fryndset med korte Randhaar; disse sees först at spille i forreste Kant, dernæst i hele Omranden og endelig paa hele Legemet. Farven er blegbrungraa, men i Bagdelen gjennemskinner nogle mørkere rynkede Streger, der synes at være dens Indvolde. Den har 2 sorte langagtige Öjne, som staae i lige Afstand fra hinanden og fra Sideranden; i en vis Stilling synes hvert deelt i 2de, saa at den desaarsag maatte tillægges 4 Öjne, men dette kan dog ei med Vished antages. Ved sine Öjne faaer den Plads blant Fladormene, men formedelst sine Randhaar kommer den *Brynespillerne (Leucophras Mülleri)* nær, altsaa bliver den en Mellemart paa Grændsen imellem disse 2de Slægter.

Forekommer i Strandvandet blant Tang-Arterne (*Ulvas*).

Tab. 2. Lit. Q. Fig. 1. viser den udstrakt } begge meget  
Fig. 2. mere sammentruken } forstörrede.

17de Art. *Planaria emarginata* (Den Pandebugtede Fladorm).

Er ogsaa nye og hörer blant de zöiede; man kunde specificere den: *Planaria globato-oblonga, antice truncato-emarginata, postice caudula appendiculata.*

Den har et geleeartet Legeme, der i Midten er bredest med en bugletrund Bug, men forud og bagud bliver den smallere og nærmer sig altsaa det aflange. Forenden er afstumpet med en Bugt i Panden. Bagtil ender den med en liden afkneben Hale. Denne Hale er klar hvid, saavel som Forenden og har en smal Rand paa begge Sider, men Midterdelen af Kroppen er iøvrigt blegguul. I forreste Deel, noget bagved, sees Öinene som 2 sortagtige, jevnslöbende, maaneformige smaa Streger paa langs, omtrent lige vidt fra hinanden og fra Sideranden. Nogle andre blege Længdestriber, som skinne gjennem Bagöinene, ere Randene af et dobbelt Rör, hvoraf det ene tjener til at modtage Föden, det andet til at skille sig ved Excrementerne; thi Ormen saaes af og til at aabne sin vide Mundaabning og udspye sin Ureenlighed, men aldrig mærkedes den at indsluge smaa Dyr, skjönt en heel Time blev anvendt til at agte paa den; den tog blot Vand til sig.

Dens Bevægelse er dobbelt, snart som andre Fladormes ved jevn Fremgliden, snart som Iglernes ved at trække Bagen den hen til Forenden.

Den findes i Strandvandet, undertiden endog inden for Skallerne af levende Muslinger.

Tab. 2. Litr R. viser den forstörret.

19de Art. *Planaria assimilis*. (Ligedannet Fladorm).

Er ogsaa nye, og hörer blandt de zöiede. Man kunne specificere den saaledes: *Planaria oblonga*, *antice truncata*, *postice acuta*.

Er graaeagtig og flad, fortil stump tilrundet, bagtil forlænget til en spids Hale. I forreste Deel, noget bag ved Enden,

sees Öinene som tvende sortagtige, krumme; tvertløbende smaae Streger, lidt længere fra Sideranden end fra hinanden; hvert Öie sees ved yderligere Forstørrelse ligesom sammensat af 2de. Bag dem sees et efter Længden løbende klart Rör, med mørkere Rande, der ventelig er Madpiben, som fører hen til den mørkere aflange Mave. I Rörets Strækning er Ormen mere indböiet til en Slags Hals.

Den ligner saameget Næstforegaaende, at man kunde fristes til at holde den for en Unge deraf, dersom ikke dens Fladhed og forlængede spidse Hale var derimod. I Dödens Kamp bliver ogsaa Kroppens Fryndser synlige. Den fandtes ogsaa i Strandvandet.

Tab. 3 Lit. S. viser den meget større.

19de Art. *Planaria tubulosa* (Den pibehalede Fladorm).

Denne hörer til de 4öiede og har en besynderlig Skikkelse. Vel ligner den i noget *Planaria gibba* (10 Art), men udmærker sig dog i andet baade fra den og andre mig bekjendte; kunde derfor gives den *specifiquē Charact.:* *Planaria ovalis, tubulo anali exsertili.*

Den er saa liden, at den neppe falder i Öiet. Structuren er heel mærkelig, ret ægformig, fortil smallest, men hele Omranden afrundet. Ryggen er mørkfarvet, sortebruun, men Udsiderne og især Forenden lysere med igjennemskinnende guulagtige Prikker. Fra Bagenden kan den udskyde en pikedannet Hale; den er smallest ved Basis med en skjult Stilk, men Gabet er udvidet, saa at det hele seer ud som en Skaal eller et Drikkeglas. I Forenden sees tæt foran den mørke Deel 4 smaa Öienprikker,

2 og 2 i Rad efter hinanden, og hvert Par ligelangt fra Side-Randen og hinanden indbyrdes.

Stedet hvor den blev funden, er forglemt at anföres, dog erindres ei rettere, end det var i Strandvandet.

Tab 3. Lit. T. Fig. 1. viser den forstöret med Halepiben halv udskudt.

og Fig. 2. Halepiben meget forstörret i sin fulde Skikkelse.

20de Art. *Planaria bistrigata* (Den 2stribede Fladorm).

Denne hörer blandt de zöiede, og man skal ei lettelig afgjöre, om den er en Afart af Müllers *Planaria strigata* \*), thi den ligner samme meget i Skikkelsen, saa at næsten Forskjællen allene bestaaer i Stribernes Antal og Tykkelse, da hans tillægges 3de, men denne har kun 2de, dog desto tykkere. Den er aflang, foran lidt bredere med tilrundet Forrand, men bag ud noget smallere, som afkneben til en smal, stump Hale; Midterdelen bredest og jevnbred. Störrelsen er neppe mere end  $1\frac{1}{2}$  Linie, som paa Müllers *Stribede*. Farven er hvid paa Ryggen med 2 temmelig tykke, brungrynede Længdestriber, der begynde adskilte fra hver Side af Öinene (altsaa naae ei til Panden) og löbe jevnsides ved hinanden indtil Haleenden, hvor de nærmere samles. Til Siderne mod Underdelen er den guulagtig, der og formodentlig er Bugens Farve.

---

\*) *Verm. terr.* 193 og *Zool. Dan.* 3. p. 48 Tab. 105 Fig. 8 hvor Müllers egen Figur er leveret af Udgiveren.

*Vid. Sel. phys. Skr. II Deel.* 1823.



Noget fra Forenden sees 2 sorte Öiepunkter i Midten paa det Sted, hvor Kroppen begynder at blive bredere; disse Öine sidde hinanden nærmere end Sideranden. Den kan sammentrække sig til den halve Længde, og bliver da temmelig tyk og bugtet; de brune Striber blive da og bredere.

Den er funden i Kjærvand.

Tab. 3. Lit. U. Fig. 1. viser den i naturlig Størrelse.

Fig. 2. forstørret udstrakt.

Fig. 3. ligesaa sammentrukken.

21de Art. *Planaria maculata* (Den plettede Fladorm),

Den hörer blandt de Uöiede, har megen Lighed med *Planaria grisea* \*), og kunde snart ansees for en Afart deraf, dog udmærker den sig ved adskilligt: den er ikke saa langspidset i den ene Ende, men næsten lige tilspidset i begge Ender, dog virkelig mere but tilrundet i den ene, som kan holdes for Bagenden. Desuden udmærker den sig ved en stor brunn Plet i Midten, omgiven med en hvid Ring; det övrige af Ormen jer opfyldt med guule Gryn.

Tab. 3. Lit. V. Fig. 1. viser den forstørret med en rundere- og Fig. 2. ligesaa med en mere sammentrukken Krop og aflag skraa Plet.

22de Art. *Planaria crocea* (Den safrangule Fladorm).

Denne smukke Fladorm, der ogsaa er nye og ingensteds vides ommeldt, kunde specificeres saaledes: *Planaria oblonga, teretiuscula, crocea, antice attenuata pallidior.*

---

\*) Zool. Dan. 3. p. 38. T. 105. Fig. I.

Den hörer til de 2öiede, og er langstrakt, men trind, forud smallere, hvor den ender temmelig tilspidset; men bagud jevnt bredere og ender med en tilrundet Bagdeel. Farven er safranguul, som noget over Midten bliver blegere, og ender med en lysguul Forende. Just hvor dette lysgule tager sin Begyndelse sees 2 store Öjne, altsaa temmelig langt fra Forenden.

Den findes, om ret erindres, i brakt Vand.

Tab. 1. Lit. X. Fig. 1. viser den i naturlig Störrelse.  
og Fig. 2. meget forstörret.

## VII.

### *Tvende lidet bekjendte Iglearter.*

*Igleslægten* er endnu ikke saa udtömt ved Opdagelser, at man jo overkommer en og anden Art, ved hvilken Öiet maae standse som noget nyt eller sjeldent; saa har det sig med de 2de Arter, jeg her vil beskrive.

*Den 1ste Art* er *Hirudo Lineata* (*Linieiglen*). Denne har vel *Müller* kjendt og ganske vel beskrevet \*) men den vides ingensteds afbildet, som den dog fortjener.

Den er, som *Müller* skriver, langstrakt, dog ei ganske linieformig, men fra en bredere Bagende (hvor den kan siges at holde den af *Müller* angivne 2linies Brede, hvilken den

---

\*) *Verm. terr. et fluv. I Spec.* 169, og derfra anført i *Prod. Zool.* 2660, og hos *Gmelin* p. 3096, 10.











